

אורי וישעי

בניסן נגאלו ובניסן
עתידין להגאל, זכור, זה בידינו
לעילוי נשמת הסבתא מרת מרים ארביב בת עזיזה ז"ל

הזמנים הם לפי שעון קיץ
כניסת שבת: 18:40
יציאת השבת 19:43
לדעת ר"ת: 20:17

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים ז"ל ע"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל : alon@shtaygen.co.il

עטרת פז

קוראים אנו בפרשתנו את ענין הנגעים [צרעת] הבאים על האדם בעוון לשון הרע (ערכין טז). וכפי שנאמר בזהר הקדוש (ח"ג נג א) שמצורע, נוטריקון (ראשי תיבות) "מוציא שם רע", שכל אבריו נטמאים ורוח טומאה שורה עליו. ותפילתו, חלילה, אינה עולה לפני המקום ברוך הוא. וידוע דגם לעתיד לבוא נסגרים בפניו השערים, וכת מספרת לשון הרע אינה רואה פני שכניה (סוטה מב). ואמרו בגמ' (ערכין טז): "מה תקנתו של מספר לשון הרע? יעסוק בתורה שנאמר: "מרפא לשון עץ חיים" (משלי טו, ד) ואין עץ חיים אלא תורה, שנאמר עץ חיים היא למחזקים בה (שם ג, יח).

ידוע שכל ישראל ערבים זה לזה, והעובר עבירה אוי לו, ואוי לנשמתו, שהרי מכריע עצמו ואת כל העולם חלילה לכף חובה (קידושין מ:). רואים אנו במערבולת התקשורתית השוטפת את דורנו, תקשורת [או תשקורת מלשון "שקר", ודל"ב] רודפת סנסציות ומחפשת את "מערבולות החיים", תקשורת פולשנית ודורסנית, ולצערנו, טובעים אנו בים של רכילות ולשון הרע, הוצאת שם רע והכפשה, כה הרבה חובות מתווספות, רח"ל, והדור מלופף ברוח טומאה, מה יכול לטהר את האווירה ולהעביר את הזוהמה, רק הוספת שיעורי תורה זה תפקידו של כל יהודי החרד למצב הדור, וברוך ה' זו תפקיד בית המדרשות אשר קמים ורבים בכל שכונה ועיר. בכך להרבות תורה, להגדילה ולהאדירה, והאור ידחה הרבה מן החושך שאנו שרויים בו, כנאמר: "מרפא לשון, עץ חיים" היינו התורה. כמו שנאמר בשיר השירים "אם לא תדעי לך" אומר שלמה המלך ע"ה אם אין יודעים את הדרך ילכו בה, ואת המעשה שיש לעשות "רעי את גדיותיך על משכנות הרועים", יש לשאת עין אל רועי ישראל וללכת בדרכיהם. אשרינו שיש לנו למי לשאת עין ולב, אל רבותינו שיחיו, אשר נותנים מזמנם למען חיזוק התורה. אנו מזמנים את הקוראים הנכבדים להצטרך למלאכת העשייה בקודש בספסלי בית המדרש, "צאי לך בעקבי הצאן" ובכך להרבות התלמידים, ולהביא את הגאולה הנסית בחודש ניסן, בניסן נגאלו ובניסן עתידין (בקרוב) להגאל.

פִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן... וְנִתְּתִי נַגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם" (יד, לד).

פרש"י: "בשורה היא להם; שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר וע"י הנגע נותץ הבית ומוצאן". וקשה: בשביל מה היו זקוקים לבשורה?

ועוד: הרי כל ענין הנגעים בא בשביל לשון הרע ואם כן הם ראויים לעונש ולא לבשורה?

תירץ הגאון בעל פנים יפות על השאלה הראשונה: שהוצרכו לבשורה משום שיחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו רק דברים שרגילים למצוא, אבל דברים שאינם רגילים למצוא ולא עלה על דעת הבעלים לקנותם אינו זוכה, (כמבואר בתוספות ד"ה: 'דשתין' – ב"מ כו.). לכן הוצרכו לבשורה מהקדוש ברוך הוא שע"י הבשורה יתכוונו לזכות ולקנות.

בספר 'דרש משה' לכבי הגאון רבנו משה פיינשטיין שליט"א מתרץ את השאלה השניה: דאם האדם היה צדיק במעשיו היה ראוי שיתגלה לו המטמון שהובטח להם שיכנס לארץ ללא שום צער. משא"כ, האדם החוטא נתגלה לו המטמון ע"י בושה והפסד, כדי שיפשפש במעשיו.

"זאת תהיה תורת המצרע... וצנה הפהו וְלִקַּח לְמִשְׁהָ שְׂתֵי צִפְרִים"

פרש"י: לפי שהנגעים באין על לשון הרע ('חולין' קמ. 'ערכין' טו.) שהוא מעשה טפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטפטין תמיד, בצפצוף קול.

הלאו שעובר המספר לשון הרע הוא: "לא תִלְךְ כְּכִיל בְּעִמְיֶיךָ" (ויקרא יט). כמבואר ברש"י (שם). וא"כ כל האיסור והלאו הוא בדבור ולמה אמר הכתוב בלשון: "לא תִלְךְ כְּכִיל"?

תירץ החפץ חיים בספרו 'שמירת הלשון' (כלל ב יב בהגהה) בשם השל"ה הקדוש: שהתורה באמת באה לומר שבלשון הרע לא רק על הדבור עצמו יש איסור, אלא גם על ההליכה עצמה ולכן כונן בלשון: "לא תִלְךְ כְּכִיל". וכן מצינו אצל המרגלים שכתוב שם: "בְּמִסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּתְּרָתֶם אֶת הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה תִּשָּׂאוּ אֶת עֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה" (במדבר יד). שהם קבלו עונש בעבור הימים שהלכו לתור את הארץ והדבר תמוה: הרי העון שלהם היה שהוציאו דיבתם רעה על הארץ, א"כ מדוע נענשו ארבעים שנה על הליכתם?

אלא, לפי מה שביאר מרן החפץ חיים זי"ע הדבר מובן: שהיות ויש איסור גם על ההליכה והליכתם של המרגלים גם היתה במחשבה רעה כפי שביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, לכן נענשו מידה כנגד מידה ארבעים שנה כנגד ארבעים יום שהלכו במחשבה רעה.

הליכות מלכי

הלכות ברכת האילנות

א: היוצא בימי ניסן ורואה אילנות שמוציאים פרחים מברך: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם.

ב: גם נשים תברכנה ברכת האילנות בחודש ניסן, ואף שנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא, מכל מקום ברכת האילנות יברכו.

ג: אין לברך ברכת האילנות אלא על שני אילנות של מאכל, אבל על אילנות סרק שאינן מוציאות פירות אין לברך. ומכל מקום אם בירך על אילני סרק אינו חוזר לברך על אילנות מאכל.

ד: בארץ ישראל דרך האילנות ללבלב ולפרוח בימי ניסן, ולפיכך חכמים תקנו ברכת האילנות בימי ניסן, אבל יש ארצות, שבהם (לפחות בחלק מהשנים) האילנות כלל אינם פורחים בימי ניסן, ודנו הפוסקים אם יכולים לברך שם ברכת האילנות בחודש אייר, והכרעת מרן הרב עובדיה יוסף שליט"א, שיכולים לברך שם ברכת האילנות אף בחודש אייר.

ה: אם כבר הסתיימה הפריחה והחלו לצאת פירות באילן, כבר אין לברך ברכת האילנות, ואף אם עדיין לא צמחו פירות, מכל מקום כל שנפלו הפרחים, אין לברך ברכת האילנות, אבל אילן שכבר צמחו בו פירות, ונמצאים בו עדיין פרחים וניצנים, (כמו שמצוי באילן אתרוג) מברכים עליו ברכת האילנות.

ו: מותר לברך ברכת האילנות בשבת וביום טוב (יחו"ד ח"א עמ' ח)

הכשרת הכלים

כלל א: כל הכלים שמכשירין לפסח יש לנקותם היטב מכל חמץ ולהניחם מעת לעת (24 שעות) ללא שימוש.

כלל ב: כל הקונה כלי סעודה המיוצרים ע"י נוכרים, כגון: כלי מתכות, וכלי זכוכית וכו' צריך להטבילם במקוה כשר בברכה, ולענין כלי פלסטיק מנהג העולם שלא להטבילם. (דעת "קנין תורה" (ח"ב סי' פד) יש להטביל כלי פלסטיק, ולדעת היחודה דעת (ח"ג סי' ס) אין צריך להטביל והמחמיר על עצמו תע"ב, וראה שם בארוכה).

כלל ג: בכלים המגיעים מחו"ל ישנו חומר הברקה משומן שאינו ידוע את מקורו, לפיכך, יש להגעיל הכלי בנוסף לאמור בכלל ב', אלא אם כן יש אישור כשרות המאשר שלא נמשח בשמן הברקה.

כלל ד: יש להסיר את הדברים החוצצים בטרם טבילת הכלי כמו מדבקה, ואז יטביל.

עלון זה יוצא בתרומת הגבירים היקרים החפצים בעילום שם, וברכתי שגורה להם, שה' ישלם פועלם, ותהי משכורתם שלמה מאת הבורא יתברך, העורך

נביא או חוזה

בעלה עזבה פתאום והניח אותה עגונה, עם שני ילדים רכים. היא כיתתה את רגליה מעיר לעיר כדי למצוא פתרון למצוקתה. הכול אמרו לה כי באין הוכחות למותו של הבעל אין שום אפשרות להתירה מעגינותה. היא ניסתה לחפשו ולהשיג קצה חוט על מקום הימצאו – אך לשווא.

מקום מגוריה לא האשה היה לא-הרחק מליאזונה, וקרוביה הציעו לה לנסוע אל רבי שניאור-זלמן, בעל התניא, שכונה אז 'המגיד מליאזונה'. בבואה לשם, עם שני עולליה, התברר לה כי רשימת הממתנים ארוכה מאוד ויהיה עליה להמתין כמה ימים עד שיגיע תורה.

נכבדי החסידים ראו בצרתה וניסו לפעול למענה. הם שטחו את סיפורה לפני הרבי ושאלו מה יוכלו למסור לאשה המסכנה. הרבי נשען על ידו כמה רגעים ואמר: "עצתי שתלך לוויילנה, שם נמצא ר' מאיר רפאל'ס, והוא יאמר לה היכן בעלה".

התרגשה האשה למשמע התשובה המפורשת, ורצתה מיד לצאת לוויילנה. לא היה בידה כסף בעבור הוצאות הנסיעה, ושוב נרתמו החסידים למענה ושכרו לה עגלה שתיקח אותה לוויילנה.

בערב שבת הגיעה האשה לוויילנה והחלה לשאול על ר' מאיר רפאל'ס. הסבירו לה כי הוא גביר נכבד, אחד מפרנסי העיר. היא וילדיה התייצבו בפתח ביתו. באותה שעה היה הפרנס בבית-המרחץ, ואשתו קיבלה את העגונה ושמעה את סיפורה.

אשת הגביר מיהרה להגיש לאשה ולילדיה ארוחה חמה, ולאחר מכן הושיבה אותם בחדר צדדי, להמתין לבעלה.

כאשר שב ר' מאיר רפאל'ס מבית-המרחץ, החלה העגונה לבכות לפניו שיעזור לה וישיעה, כי הרבי אמר שרק הוא יכול לומר לה היכן בעלה. האיש שמע אותה בתמיהה רבה. הוא לא הבין כלל מה האשה רוצה ממנו וגם לא שמע על אותו רבי ששלח אותה אליו. הוא נמנה עם המתנגדים לחסידות, והעניין כולו הכעיסו. הוא אמר לאשה שאין בכוחו לסייע לה וביקש ממנה לעזוב את ביתו.

תקוותה של העגונה התנפצה לנגד עיניה. היא פרצה בבכי מר ופתאום התעלפה. ילדיה הקטנים פרצו אף הם בבכי נסער. בני הבית החלו לטפל באשה וניסו לעוררה מעלפונה.

אשת הגביר החלה להפציר בבעלה כי ירחם על האשה האומללה ויסכים לארחה בביתם עד שיתבררו הדברים. הגביר נענה בא-ירצון, והאשה מיהרה לעודד את רוחה של העגונה ואמרה, כי אולי כאשר בעלה יירגע ייזכר היכן בעלה.

גם לאחר שהודלקו נרות השבת עדיין התהלך הפרנס אנה ואנה בלי יכולת להירגע. הוא לא היה יכול לשאת את העובדה שרבי של חסידים, שאין הוא מכיר, שלח אליו את הצרה הזאת.

אחרי התפילה, כששב הפרנס לביתו ועמד לקדש על היין, ביקשה אשת הגביר כי ירחם על העגונה וילדיה ויזמנים לסעודה. בכעס עצור הסכים הגביר, אך בתנאי שהאשה לא תעלה את צרתה ולא תבכה בשום אופן. היסעודה עברה בשקט ולאחריה שכבו לולם לישון.

שנתו של ר' מאיר רפאל'ס הייתה טרופה ומקוטעת. לפנות בוקר החליט לקום ממיטתו ולצאת לטייל באוויר הצח. לפתע ראה מולו את אחד ממפקדי הצבא, החונה סביב וילנה. הוא הכיר את המפקד והיה מיודד עמו. "לאן אתה ממחר בשעה מוקדמת כל-כך?", שאל הפרנס. המפקד השיבו, כי הוטל עליו לערוך היום משפט-ראווה לחייל שערק משירותו ונתפס, ולהלקותו חמישים מלקות. הוא אף הזמין את ר' מאיר לבוא לצפות באירוע.

מתוך סקרנות הלך הפרנס אחריו אל כיכר השוק. שם כבר ניצבו שתי שורות חיילים זו מול זו, והנאשם עומד באמצע, ממתין לעונשו. האות ניתן והאוחזים בשוטים החלו להצליף בחייל.

עם הינתן המכה הראשונה החל החייל לזעוק: "שמע ישראל... ה' אחד". המפקד והחיילים לא הבינו את פשר הקריאה, אך בשרו של הגביר נעשה חידודין-חידודין. הוא ביקש מהמפקד לחוס על הנידון ולהפחית מעונשו. המפקד ענה כי הוא חייב למלא את הפקודה, אך לבקשתו יצווה להחליש את עוצמת המכות.

חבול בכל גופו נלקח החייל היהודי להתאוששות, והפרנס החליט להתלוות אליו. בהיותו לבד עם החייל הפצוע שאלו ר' מאיר רפאל'ס לזהותו ולמעשיו בצבא.

האיש החל לספר כי בעבר התגורר ליד העיירה ליאזונה והיה נשוי ואב לשני ילדים. בעוונותיו עזב את אשתו לאנחות והלך אחר אשה נוכרית. ואז אחיה נקרא לצבא ואביה שיחד את הממונים המתאימים והם לקחו אותו לצבא במקום הבן. הוא ניסה להימלט מהמחנה, נתפס ונענש. "וודע אני כי כל מה שעברתי מגיע לי", אמר בבכי. הפרנס האזין לדבריו בתדהמה. הוא מיהר אל ביתו וביקש לקרוא בדחיפות לעגונה. בבוא העגונה לפניו שאלה למסור לשל בעלה ולתיאורו, וכשהשיבה לו הודיע לה כי מצא את בעלה. ואכן, למחרת הובא החייל לפני בית-דין ושמו לא אשתו גט כדת וכדין.

לא היה גבול לשמחת האשה. בטרם יצאה לשוב אל ביתה אמר לה הפרנס: "בבואך לליאזונה אמרי בבקשה לרבי ששלחך, כי אני מתחרט על שבתחילה כעסתי עליו. עתה ידעתי כי איש אלוקים הוא, ובזמן הקרוב אבוא אליו בעצמי".

לא עבר זמן רב ור' מאיר רפאל'ס נהפך לאחד מגדולי חסידיו של אדמו"ר הזקן והיה לאחד מתומכי החסידות בעיר וילנה.